

ECP

Platform voor de
InformatieSamenleving

Aanpak begeleidingsethiek

presentatie/demo WOW
13-10-21

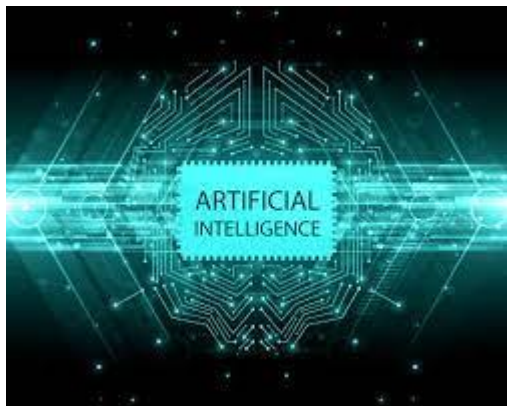
Daniël Tijink

www.ecp.nl

[**daniel.tijink@ecp.nl**](mailto:daniel.tijink@ecp.nl)

Technologie roept om ethiek ook bij WOW

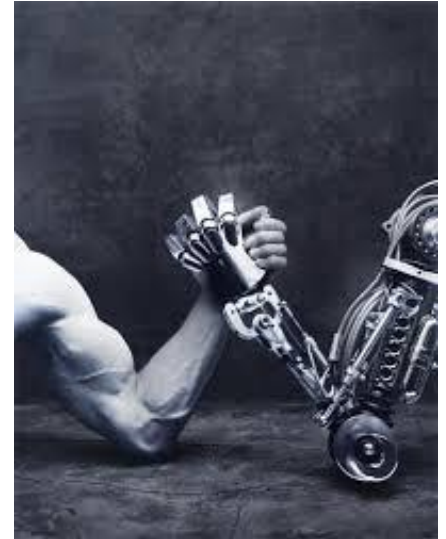
Techniekfilosofie: Klassiek beeld technologie - mens

- Ethiek: vaak moeilijk, wat zuur: mag niet, kan niet
- Begeleidingsethiek:
 - vanuit (beeld van) techniek
 - met de praktijk
 - gezamenlijk
 - naar ethische actie
 - het werkt: goed en leuk
 - Én echte ethiek

Techniekfilosofie: Klassiek beeld technologie - mens

- Mens en technologie tegenover elkaar
- Techniek moeten we beheersen/winnen
- Menselijke maat, doel-middel
- Mens lijkt ineens goed, techniek ineens slecht

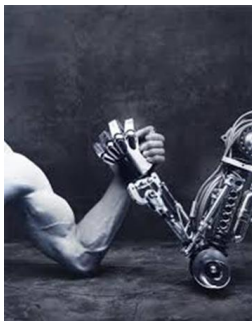
Techniekfilosofie: modern

- Techniek en mens verweven, verbonden, verstrengeld.
- Mens als enige dier techniek nodig
- Lijn tussen mens en machine is dun, vloeiend
- Vb mobiel
- Er is continue wederzijdse aanpassing tussen mens en techniek, nu (digitaal) meer dan ooit

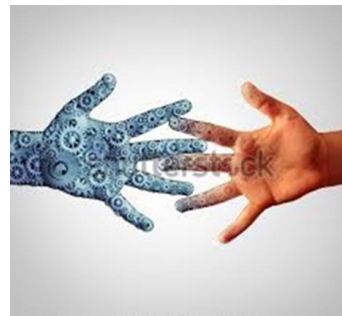
www.huffarrock.com 365195945

Klassieke ethiek

- focus technologie
- oordelen: **of** iets mag
- top-down (kaders)
- experts

Moderne ethiek

- focus technologie&omgeving
- begeleiden: **hoe** iets goed kan
- bottom-up (praktijk)
- betrokkenen

Aanpak begeleidingsethiek

Fase 1
Casus

Fase 2
Dialogoog

Fase 3
Handelingsopties

1) Handelingsopties: technologie

- Technologie kan worden (her)ontworpen rekening houdend met ethische waarden
- Ethics by design
- Designer, techbedrijf, ICT-er, inkooppeisen, ...

2) Handelingsopties: omgeving

- Omgeving kan worden (her)ingericht met het oog op ethische waarden
 - Afspraken over gebruik technologie: beleid, wetgeving
 - Herinrichting arbeidsproces, organisatie
 - Fysieke (her)inrichting
- Social design
- Beleidsmaker, manager, ...

3) Handelingsopties: gebruiker-individu

- een mens kan (leren) ethisch juist te handelen
 - Leren, trainen
 - bewustwording/communicatie
- ethics by user
- mens, HR, communicatie, opleidingen

		AM	30.11.03	15.11.24	
000000000/	AM				
S094962111	A1				
	A2				
	A				
	B1				
	B	30.11.03	15.11.24		
	C1	18.02.14	15.11.19	95(15.11.19)	
	C				
	D1				
	D				
	BE	20.02.06	15.11.24		
	C1E	15.11.24	15.11.19	95(15.11.19)	
	CE				
	D1E				
	DE				
	T				

RDW
13 C1,C1E: 05.02 Nederland

Aanpak begeleidingsethiek

Fase 1
Casus

Fase 2
Dialogoog

Fase 3
Handelingsopties

Case: satellietobservatie bedrijventerreinen provincie Overijssel

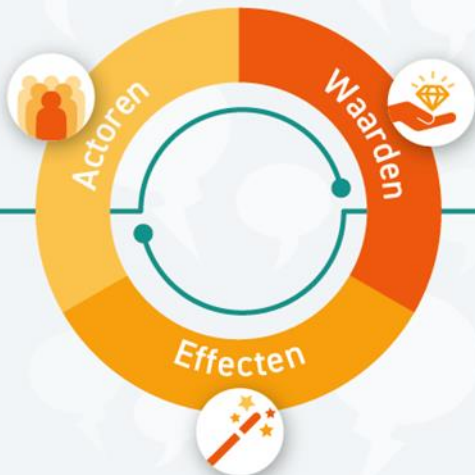

Aanpak begeleidingsethiek

Fase 1
Casus

Fase 2
Dialogoog

Fase 3
Handelingsopties

Actoren

Burgers/bedrijven:

- Bedrijven die bekeken worden
- Alle werknemers van de bedrijven
- Alle mensen die daarop dat bedrijfsterrein aanwezig zijn
- Omwonenden (ook relevant als toetsing aan vergunning plaatsvindt)
- Afnemers/klanten van producten van de bedrijven
- Toeleverancier van bedrijven
- Tegenstanders / Voorstanders van de bedrijfsactiviteiten

Actoren

Professionals

- Milieu coördinator bedrijf bij foutieve interpretaties...
- De Nederlandse overheid die deze informatie openbaar beschikbaar stelt
- Handhavers

Beleid

- Provincie Overijssel
- Veiligheidsregio
- Alle overheidsinstanties en adviseurs van de omgevingsdienst
- Omgevingsdiensten
- Beleidsmakers
- Gemeente

Techniek

- Technische aard observatie bedrijven
- Eigenaar bronnen
- De ontwikkelaars van de algoritmen (IT)

Aanpak begeleidingsethiek

Fase 1
Casus

Fase 2
Dialogoog

Fase 3
Handelingsopties

Effecten

Positieve effecten

- Beter wijzigingen in beeld krijgen
- Minder controles
- Betere naleving/doelstellingen
-

Negatieve effecten

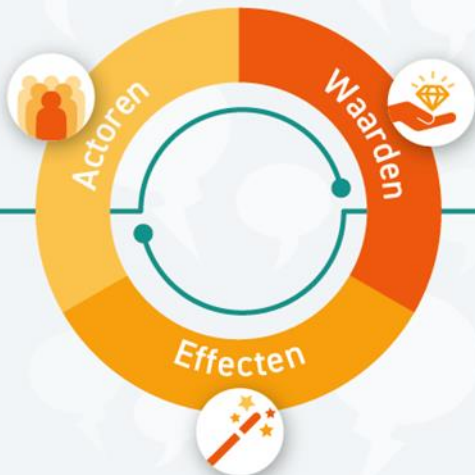
- Foutieve interpretaties
- Te veel aandacht voor daken en niet wat er onder zit
- Alwetende/ziende overheid
-

Aanpak begeleidingsethiek

Fase 1
Casus

Fase 2
Dialogoog

Fase 3
Handelingsopties

Waarden

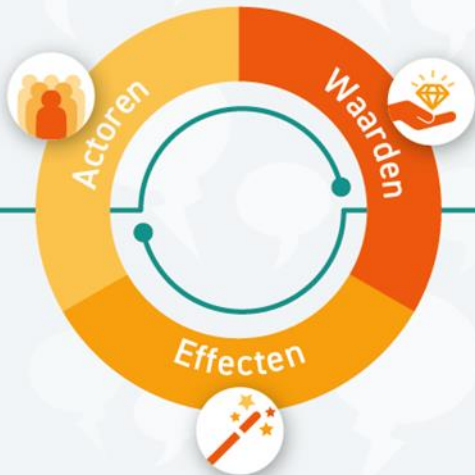
- **Effectiviteit**
- Vrijheid
- **Rechtvaardigheid**
- Autonomie
- Betrouwbaarheid
- Eerlijkheid
- **Vertrouwen**
-

Aanpak begeleidingsethiek

Fase 1
Casus

Fase 2
Dialogoog

Fase 3
Handelingsopties

Handelingsopties Technologie

- Transparantie ook voor degene die gecontroleerd wordt. Geen black box.
- Openheid over beslisregels
- Inzicht in data ook voor bedrijven (openheid).
- Tijden delen dat beelden gemaakt worden met de bedrijven
- Beperken tot doel gebruik algoritme
-

Aanpak begeleidingsethiek

Fase 1
Casus

Fase 2
Dialogoog

Fase 3
Handelingsopties

Handelingsopties Omgeving

- Politieke afstemming, politieke keuzes
- Wie is verantwoordelijk? aanspreekbaar
- Alleen gebruik voor specifieke doelen
- Vlot blaam zuiveren als het fout ging
- Altijd met elkaar in gesprek blijven (dialoog, evaluatie)
- Menselijk oog nodig/menselijke check
-

Aanpak begeleidingsethiek

Fase 1
Casus

Fase 2
Dialogoog

Fase 3
Handelingsopties

Handelingsopties Menselijk gedrag

- Goed kijken naar bevoegdheden van verschillende gebruikers
- Niet alleen afgaan op signalering van overtreding maar ook checken
- Waarde toevoegen: sneller, beter of duidelijker
- Focus op prioriteiten; hoofdzaken; niet het olievat, maar de emissiebeperkende maatregelen; de grote dingen.

Vervolg sessie

- Aan de slag met handelingsopties: ethische actie
- Waarden en effecten meenemen: ethisch beleid
- Goede dialoog/participatie: Overijssel

Vragen en vervolg

Vragen van mij

- Zijn er in jullie werk cases waar ethische dilemma's spelen?
- Zou deze aanpak daarbij behulpzaam kunnen zijn?

Vragen van jullie

www.begeleidingsethiek.nl

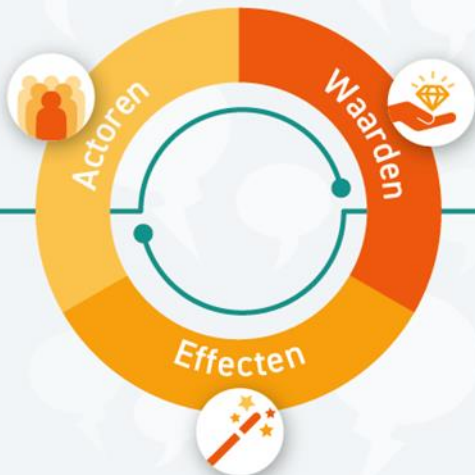
Daniel.tijink@ecp.nl

Aanpak begeleidingsethiek

Fase 1
Casus

Fase 2
Dialogoog

Fase 3
Handelingsopties

